

Ditari Naturës

Nr. 79 Viti i shtatë i botimit Dhjetor 2019

Në këtë numër do të gjeni:

- Aksione Komunitare për Zonat e Mbrojtura
- INCA mbështet iniciativën e Delegacionit të Bashkimit Evropian në Shqipëri për reduktimin e përdorimit të plastikës
- Forcimi i kapaciteteve të rrjetit për komunikimin efektiv me median, në funksion të fushatës së advokacisë dhe lobimit për Gjirin e Porto Palermos
- Horizont EU dhe MEN në aksion për rritjen e rolit të Këshillit Bashkiak Divjakë mbi PKDK
- Trajnim mbi komunikimin dhe qasjen ndaj publikut në Bon
- Lufta e të rinjve në zhvillimin e qëndrueshëm
- Investimi në 15 projekte në të mire të Bunës
- Shoqëria civile bashkë për të mbrojtur ligatinat e mesdheut
- Mbrojtja e Mjedisit dhe Prodhimi i Produkteve Tipike Lokale në Përmet
- Për Bashkinë Përmet, së shpejti një hartë e integruar turistike dhe albumi "Pasaporta e qytetit"
- ...pak histori...
- Njoftime

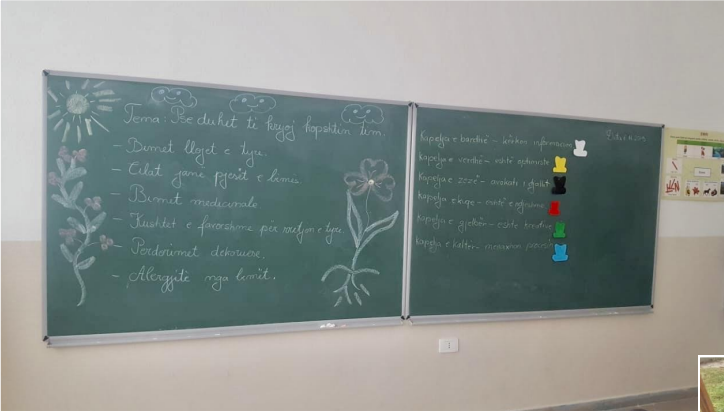

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri - INCA, i uron Gëzuar Festat e fund vitit të gjithë lexuesve, miqve, kolegëve, bashkëpunëtorëve dhe dashamirësve duke i falenderuar për mbështetjen e vazhdueshme dhe bashkëpunimin e frytshëm në fushën e ruajtjes së natyrës dhe mjedisit në vendin tonë.

Ne kemi bindjen që Viti i Ri 2020 do të sjellë më shumë bashkëpunime, angazhime e përpjekje në realizimin e qëllimit tonë të përbashkët, ruajtjen e natyrës shqiptare dhe krijimin e një mjedisi sa më të qëndrueshëm për sot dhe brezat që do të vijnë.

Aksione Komunitare për Zonat e Mbrojtura

- Edhe këtë vit të ri shkollor, në kuadër të projektit ACAP, vazhdon zhvillimi i orëve mjedisore në shkollat target, me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit të nxënësve mbi natyrën dhe përfshirjen e tyre më tepër në çështjet mjedisore.

Nxënësit e shkollës "Balil Pelari" Vlorë, zhvilluan një aktivitet mjedisor duke u përqëndruar në rolin që mund të ketë mjedisi në të gjitha aktivitetet e jetës së përditshme. Lojërat me role e shoqëruar kjo edhe me aksione konkrete si mbjellja dhe adoptimi i nje vazoje me lule si vlerë e shtuar, thekson edhe më shumë përfshirjen e nxënësve në aktivitete të cilat përmisojnë cilësinë e jetës brenda ambienteve të shkollës.

Në kuadër të projektit ACAP, nxënësit e klasës së IVA dhe IVB të shkollës "22 Tetori" në Berat, realizuan një ore mësimore kushtuar elementeve të natyrës që gjenden në oborrin e shkollës. Një nga keta elementë janë pikërisht kërmijtë të cilët ndodhen përreth bimëve të

mbjella në shkollë, duke krijuar një habitat të përshtatshëm për ta. Duke nisur fillimisht me vëzhgimin e mjedisit ku ata janë të përhapur, ata studiovan ekologjinë e këtij lloji, si vendi ku jetojnë, ndërtimi i trupit dhe ushqimi dhe më pas nisen të krijojnë një habitat të formuar nga vetë nxënësit si një shtëpi e re për keto specie delikate.

Zhvillimi i orëve të tilla i ndihmon edhe më shumë nxënësit të kuptojnë se në oborrin e shkollës mund të gjejnë shumë elementë të natyrës të cilat nuk i kishin vënë re më parë duke i bërë ata të vetëdijshëm se duke parë më me vëmendje në natyrë do të mund të gjejnë një botë të tërë edhe vetëm në një gjethe

bime.

- Në kuadër të projektit ACAP dhe në mbështetje të programit mësimor të shkollës "Hasan Mëhilli" Dukat, një orë edukative mjedisore u zhvillua në natyrë, në Parkun Kombëtar Llogara. Qëllimi i këtij aktiviteti i lidhur edhe me temën e lëndës së Gjeografisë të klasës së 9-të "Turizmi në qytetin tonë", konsistonte në njohjen e një ndër zonave të mbrojtura me potenciale shumë të larta turistike dhe mbi të gjitha natyrore. Me mbështetjen e Administratës së Zonave të Mbrojtura të Vlorës, nxënësit morën informacione lidhur me format e turizmit të zhvilluara në Parkun e Llogara-it dhe çfarë e bën atë më të vizitueshëm nga pikëpamja turistike. Ndjekja e një prej shtigjeve mjedisore i lidhi edhe më tepër me rëndësinë e parkut si në aspektin turistik, ashtu edhe në bukuritë natyrore që

ai ka, duke rritur në këtë mënyrë edhe

së botës dhe një e katërta e kafshëve dhe bimëve të tokës në botë. Ato ofrojnë ujë të ëmbël në jetën e përditshme për gjysmën e njerëzimit. Fatkeqësisht, malet janë nën kërcënim nga ndryshimi i klimës dhe nga mbishfrytëzimi. Ndërsa klima globale vazhdon të ngrohet, njerëzit e malit përballen me përpjekje edhe më të mëdha për të mbijetuar. Temperaturat në rritje gjithashtu nënkuptojnë që akullnajat malore po shkrihen me ritme të mëdha, duke ndikuar në furnizimet e ujërave të ëmbla në rrjedhën e poshtme të miliona njerëzve, problem i cili prek të gjithë ne.

më tepër ndjeshmërinë dhe lidhjen e tyre me natyrën.

- Në mbështetje të fushatës së ndërmarrë në gjithë Shqipërinë "Plastika nuk le vend për jetën", nxënësit e shkollës "Hasan Mëhilli" Dukat, ju bashkuan kësaj nisme në pastrimin e një pjese të parkut, për të kuptuar që turizmi mund të ketë efektet e tij negative në rast se nuk është i kontrollueshëm dhe nuk bëhet në harmoni me natyrën, prandaj vendin që vizitojmë të përpiqemi ta lemë edhe më të pastër.

- Në kuadër të Javës Europiane për Reduktimin e Mbetjeve shkolla 9-vjeçare "Zihni Toska" Berat, organizoi një aktivitet duke përdorur mjete të riciklueshme. Nxënësit e klasës së 6-të deri në të 9-të grumbulluan gazeta dhe lidhese këpucesh për të krijuar me to çanta të vogla. Më pas këto çanta u shpërndanë në klasat e ciklit të ulët për t'ju treguar atyre një shembull pozitiv të riciklimit të mbetjeve të jetës së përditshme.

Ky aktivitet u realizua në kuadër të projektit ACAP.

- Malet janë shtëpi e 15% të popullsisë

"Malet kanë rëndësi për brezat e ardhshëm" është tema e Ditës Ndërkombëtare të Maleve të këtij viti, e cila u festua në 11 Dhjetor. Të rinjtë janë faktorët aktive për ndryshimet sot dhe udhëheqësit e ardhshëm të së nesërme. Ata janë kujdestarë të maleve dhe të burimeve të tyre natyrore, të cilat kërcënohen nga ndryshimet klimatike.

Tema e Ditës Ndërkombëtare të Maleve për vitin 2019 është një mundësi e shkëlqyeshme për brezat e rinj të marrin drejtimin dhe të

kërkojnë që malet të marrin më shumë vëmendje, investime dhe hulumtime të përshtatura. Kjo ditë shërben gjithashtu si një rast për të edukuar fëmijët për rolin që luajnë malet në mbështetjen e njerëzve duke siguruar ujëra të ëmbla, energji të pastër, ushqim dhe rekreacion.

Së bashku me nxënësit e shkollës "Zihni Toska" Berat, në kuadër të projektit ACAP, realizuam një aktivitet në terren për të vizituar Malin e

Vijon nga faqe 3

Tomorrit, si një ndër malet me vlerat më të larta natyrore dhe jo vetëm, që shërben si shtëpi e një numri të madh të specieve të vecanta bimore dhe shtazore, por edhe për një sërë njerëzish të cilët jetojnë përkrah tij. Edukimi i fëmijëve për këtë mal dhe zonë të mbrojtur njëkohësisht, i ndodhur kaq afër shtëpisë së tyre, risjell në mendjen e tyre rëndësinë që ai ka dhe çfarë bëhet dhe mund të bëjmë për mbrojtjen e tij.

- Vazhdon zbatimi i projekteve të financuara nga programi i minigranteve të projektit ACAP. Aktualisht po punohet me shkollat afër Parkut Kombëtar të Llogara-it:

"Balil Pelari", Orikum me projektin e quajtur "Parcela ime", me mbjelljen e 400 fidanë pishe të zezë e shoqëruar kjo me vendosjen në këtë parcel të tabelave me mesazhe ndërgjegjësuere.

"Hasan Mëshilli", Dukat me projektin e quajtur "Fëmijët për pyllin e Llogara-it", duke filluar me marrjen e çdo informacioni të nevojshëm nga inxhinierë pyjesh, i zhvilluar ky aktivitet në qendrën e vizitorëve dhe përgjatë shtegut të "Jul Çezarit". Në një fazë të dytë do të nis krijimi i fidanishtes së shkollës me bimë të ndryshme të Parkut të Llogara-it, e cila do të realizohet nga nxënësit e shkollës.

Zhvillimi i këtyre aktiviteteve u mbështet nga [INCA Albania](#), me ndihmën e [Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Vlore](#).

- Parku Kombëtar "Bredhi i Hotovës-Dangëlli"

Ka një sipërfaqe 34,361.1 ha dhe është shpërndarë në qarkun e Gjirokastrës dhe të Korçës. Ky park ka një traditë të gjatë të përdorimit të burimeve natyrore të zonës nga banorët lokalë.

Përdorimi tradicional i burimeve mjedisore ofron një mundësi për përmirësimin e vazhdueshëm të jetesës së

tyre. Parku falë pozicionit të tij gjeografikë, peisazhet e lulëzuara dhe trashëgimisë natyrore e kulturore, si burimet termale të Benjës dhe kanionin e Kamenckës e të Lengaricës. paraqet disa atraksione turistike, të rëndësishme për zhvillimin ekonomik.

Ekosistemi natyror Bredhi i Hotovës - Dangëlli është shpallur "Park Kombëtar" me Vendimin e Këshillit të

Ministrave Nr. 1631, datë 17.12.2008.

Parku kombëtar ka vlerë të lartë biodiversiteti. Habitatit pyjor është I përbërë kryesisht nga pyje halorë dhe gjethe gjerë të rëndësishëm si: Bredhi i Maqedonisë I cili është edhe dominant (*Abies borisii-regis*), Shparthi (*Quercus frainetto*), Qarri Frashër gjethegjerë (*Fraxinus ornus*), Rrapi (*Platanus orientalis*),

Parku ka një numër të lartë të llojeve të kafshëve të egra. Takohet një shumëllojshmëri grupesh si:

- Amfibët si: bretkosa barkëverdhe (*Bombina variegata*), e bukura e dheut (*Salamandra salamandra*)
- Reptilët si: bolla me katër vija (*Elaphe quatuorlineata*), nepërka (*Vipera ammodytes*)
- Shpendët si: Thëllëza e malit (*Alctoris graeca*), Gjeraqina (*Accipiter gentilis*), Skifteri kthetra verdhë (*Falco naumanni*), Tusha e madhe e malit

(Turdus viscivorus)

□ Gjitarët si: Ariu i murrmë (*Ursus arctos*), Ujku (*Canis lupus*), Baldosa (*Meles meles*), Dhija e egër (*Rupicapra rupicapra* Kaprolli (*Capreolus capreolus*)

!!Për të rikthyer në mendje këtë ditë të rëndësishme

për parkun dhe vlerat e larta që ai ka, në bashkëpunim të fortë me Administratën Rajonale të Zonave të Mbrojtura të Gjirokastrës, u realizua një orë educative mjedisore me nxënësit e shkollës "Meleg Gosnishti" dhe "Nonda Bulku" pranë qendrës turistike për Bredhin e Hotovës të ndërtuar me mbështetjen e projektit ACAP. Nëpërmjet këngëve tradicionale dhe

orës mjedisore u realizua një ndërthurje midis traditës dhe natyrës, të cilat ecin së bashku për t'u trashëguar në brezat e rinj. Ky aktivitet u realizua nga INCA në kuadër të projektit [ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#) në bashkëpunim të ngushtë me [ADZM Gjirokastrer](#) dhe shkollat [Bulka Nonda](#) dhe [Shkolla Meleg Gosnishti](#) Pëmet.

INCA mbështet iniciativën e Delegacionit të Bashkimit Evropian në Shqipëri për reduktimin e përdorimit të plastikës

INCA mbështet iniciativën e Delegacionit të Bashkimit Evropian në Shqipëri për reduktimin e përdorimit të plastikës. Fushata [#sotpermjedisin](#) nën moton "Plastika nuk le vend për jeten", fton gjithësecilin prej nesh të bëjë pjesën e tij në mbrojtje të jetës. Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri nisi sot

fushatën mjedisore [#SotperMjedisin](#) për të rritur ndërgjegjësimin në lidhje me mbrojtjen e mjedisit, ndotjen plastike dhe për të inkurajuar alternativat ndaj plastikës me një përdorim. Nuk kishte vend më të mirë se Muzeu i Shkencave të Natyrës "Sabiha Kasimati" për të çelur fushatën me pjesëmarrjen e Ambasadorit të BE-së Luigi Soreca, Ministrit të Turizmit dhe Mjedisit Blendi Klosi, Ambasadorit austriak Christian Steiner, Ambasadorit gjerman Peter Zingraf, Ambasadores suedeze Elsa Håstad, projekteve të financuara nga BE-ja, përfaqësuesve të shoqërisë civile dhe vullnetarëve.

"Bashkimi Evropian ka miratuar rregulla të reja për të ndaluar objektet plastike me një përdorim që prej vitit 2021 dhe shqiptarët duhet të përfitojnë nga i njëjti nivel i mbrojtjes së mjedisit. BE-ja po punon me

shtetet anëtare për të përmirësuar

mirëqenien, jetën e përditshme dhe mundësitë për shqiptarët. Sepse ata e meritojnë dhe sepse e afrojnë edhe më shumë vendin me standardet e BE-së. Kam besim në veçanti tek [#rinia](#) shqiptare që ajo të

shërbejë si shembull për pjesën tjetër të komunitetit. Bëhuni ndryshimi që dëshironi të shihni, dhe veproni për një Shqipëri më të pastër dhe më të [#qendrueshme](#). Është vendi juaj, është Shqipëria juaj.", tha Ambasadori i BE-së Luigi Soreca

Forcimi i kapaciteteve të rrjetit për komunikimin efektiv me median, në funksion të fushatës së advokacisë dhe lobimit për Gjirin e Porto Palermos

Për të realizuar një fushatë advokacie dhe lobimi efektiv për Gjirin e Porto Palermos, shoqata "Për ruajtjen dhe mbrojtjen e mjedisit natyror", zhvilloi në dt. 31.10.2019, trajnimin një ditor në Vlorë të titulluar: "Forcimi i kapaciteteve të rrjetit për komunikimin efektiv me median, në funksion të fushatës së advokacisë dhe lobimit për Gjirin e Porto Palermos".

Trajnimi u zhvillua nga eksperti i mjedisit z. Xhemal Mato, me një eksperiencë të gjerë në fushën e komunikimit me median.

Ky projekt financohet nga Bashkimi Evropian

Përbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e zbatuesit të projektit dhe nuk reflekton pikpamjet e Bashkimit Evropian

Z. Nikollaq Dumani prezantoi punën dhe aktivitetet e realizuara nga shoqata në drejtim të advokacisë dhe lobimit që Gjiri i Porto Palermos të shpallet Zonë e Mbrojtur detare. Znj. Emirjeta Adhami, eksperte ujërsh pranë INCA-s prezantoi përfitimet që ka komuniteti nga menaxhimi dhe përdorimi i resurseve natyrore dhe kulturore që ka zona. Trajnimi u zhvillua në mënyrë interaktive dhe pati diskutime nga të pranishmit e sugjerime. Aktiviteti u publikua në median lokale Vlora News.

Ky aktivitet u realizua me mbështetjen e Inca Shqipëria dhe financimin e European Union in Albania në kuadër të projektit Fuqizimi i Organizatave Mjedisore të Shoqërisë Civile për të promovuar mbrojtjen e natyrës në Shqipëri.

Horizont EU dhe MEN ne "aksion" per rritjen e rolit të Keshillit Bashkiak Divjakë mbi PKDK

Ne kuader te zbatimit te projektit "Advokim per zhvillimin e ekoturizmit te qendrueshem duke respektuar mjedisin" pjese e projektit "Fuqizimi i Organizatave Mjedisore te Shoqerise Civile per te promovuar mbrojtjen e natyres ne Shqiperi", te

financuar nga Bashkimi Evropian dhe zbatuar nga Instituti per Ruajtjen e Natyres ne Shqiperi - INCA, dy organizatat partnere Horizont EU dhe MEN kane organizuar takime konsultuese dhe lobuese me drejtuesit e dy institucioneve te rendesishme ne bashkine Divjake, Zyren Arsimore dhe Keshillin Bashkiak.

Fadil Malko ne emer te MEN dhe Shkelqim Bylykbashi ne emer te Horizont EU kane parashtruar konkretisht cfare duan te realizojne ne kete faze te dyte te zbatimit te projektit "Advokim per zhvillimin e ekoturizmit te qendrueshem duke respektuar mjedisin".

Llazar Staso, Drejtor i Zyres Arsimore Divjake dhe Ana Nako Kryetare e Keshillit Bashkiak kane treguar interes dhe kane shprehur gjithë perkrahtjen e tyre per te siguruar nje informim sa me te plote te strukturave vendore por ne veçanti perfshirjen e KB ne marrjen e njohurive te mjaftueshme mbi planin e Menaxhimit te PKDK si dhe perfshirjen e tyre ne

procesin e rishikimit te ketij plani gjykuar edhe mbi zhvillimet qe ka patur ne zone si dhe perfitimet qe burojne nga nje pasuri publike pjese e menaxhimit te te cilit eshte edhe Bashkia Divjake.

Nga takimi u vendos qe ne mbledhjen e radhes te muajit nentor te informohen keshilltaret mbi ecurine e projektit dhe çfare synon te arrihet nepermjet tij. Ndersa ne mbledhjen e muajit dhjetor keshilltaret bashkiake Divjake do te japin propozimet e tyre per gjithë problematikat e ngritura si dhe nje diskutim te kerkuar mbi rishikimin e kufijve te PKDK, pare nga nevojat dhe zhvillimet qe ka komuniteti i zones.

Rendesia ne rritje e Parqeve Natyrore dhe ne vecanti ndaj PKDK ka bere qe interesi dhe perkushtimi i te gjithë aktoreve te jete ne maksimum. Pikerisht kjo fryme dhe interesi publik i shtuar Brenda e jashte

vendit ka detyruar qeverine te marin nje sere angazhimesh mbi konsolidimin e menyres se Menaxhimit te ketij Parku.

Keshtu duke filluar qe nga Hartimi i Planit te Menaxhimit, menyra e funksionimit te operatoreve turistike te zones, konsultimi me komunitetin dhe aktoret lokale deri tek rishikimi i kufijve si nje menyre per te siguruar partneritetin e domozdoshem ne ruajtjen, zhvillimin dhe perfitimin maksimal qe mund te sigurohet nga zhvillimi i nje ekoturizmi te qendrueshem, por gjithnje duke respektuar mjedisin.

Ky projekt financohet nga Bashkimi Evropian

Përmajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e zbatuesit të projektit dhe nuk reflekton pikpamjet e Bashkimit Evropian

Trajnim mbi komunikimin dhe qasjen ndaj publikut në Bon

Ne datat 28 - 31 tetor 2019, ne Bon te Gjermanise, u zhvillua nje trajnim per komunikimin dhe qasjen ndaj publikut, ne ambientet e Deutsche Welle Akademie.

Paketa e trajnimit perfshiu njohuri te thelluara ne lidhje me Strategjine e Komunikimit, qellimet, kanalet e komunikimit, si dhe mesazhet kyçe drejtuar grupeve te synuara. Trajneret Dr. Jeanette Seiffert dhe Udo Prenzel, gazetare te njohur te

kanalit televiziv gjerman Deutsche Welle, ndane paketen e plote te njohurive te tyre ne fushen e komunikimit.

Ketij trajnimi ju bashkua edhe Ergi Petanaj, Eksperti i Komunikimit te INCA-s, i cili dha nje interviste televizive ne studion e ketij televizionit.

Ky aktivitet u financua nga ORF-BDU, GIZ.

Lufta e të rinjve në zhvillimin e qëndrueshëm

Më 12-16 Nëntor u realizua sesioni studimor me temë "Lufta e të rinjve në zhvillimin e qëndrueshëm", i mbatur në "European Youth Center" në Budapest, Hungari. Ky sesion u mbështet nga YEE- Youth and

Environment Europe në bashkëpunim me Këshillin Europian. Me një pjesëmarrje të gjerë nga 15 organizata europiane mjedisore dhe me focus përfshirjen e të rinjve në adresimin e çështjeve mjedisore, qëllimi i këtij studimi ishte njohja me impaktet që sjell dixhitalizimi në

proceset mjedisore si dhe njohja me te drejtat e njeriut në aspektin mjedisor.

Një sërë të ftuar të fushave të ndryshme u bënë pjesë e këtij takimi, të cilët na mësuam edhe njëherë të shohim elemente të cilët kanë një ndikim mjaft të konsiderueshëm në jetën dhe mjedisin që na rrethon: Michael J. Oghia, advokues për zhvillimin e

qëndrueshëm, pjesë e sesioneve "Imagjinimi për zhvillimin e një të ardhme dixhitale" dhe "Impaktet e zhvillimeve teknologjike në mjedis".

Veronica Stefan, eksperte ndërkombëtare në literaturën dixhitale.

Dr. Massimiliano Fusari, trajner i komunikimit visual dhe profesor ne Universitetin e Westminster në Londër. Përfaqësues të Këshillimit Europian, mbi njohjen e të drejtave të njeriut dhe përfshirjen e të rinjve Gjatë këtij sesioni studimor një rëndësi e

madhe ju dha punës së përbashkët në grupe e të rinjve dhe diskutimeve të shumta lidhur me përfshirjen në fushat mjedisore dhe rritjen e pjesëmarrjes së tyre në proceset e vendim-marrjes. Një panair OJF-sh u zhvillua gjatë këtij takimi për t'u njohur me organizatat e vendeve të tjera dhe mbi zhvillimin e një bashkëpunimi të mundshëm në të ardhmen.

Investimi në 15 projekte në të mirë të Bunës

Investimi në 15 projekte në të mirë të Bunës

Partnerët e projektit Living Buna kanë kënaqësinë të njoftojnë rezultatet e thirrjes për propozime për zhvillim socio-ekonomik dhe restaurimin e habitatit në Peizazhin e Mbrojtur të Lumit Buna Velipojë të financuar nga Fondacioni MAVA. Siç u përmend më herët, gjatë procesit të aplikimit të granteve, partnerët e Living Buna morën 33 aplikime nga organizata të ndryshme si dhe individë që dëshirojnë të zbatojnë projekte në BRVPL.

Pas vlerësimit me kujdes të të gjitha propozimeve nga bordi i vlerësimit duke përdorur tabelën e pikëve dhe kriteret e pranueshmërisë, anëtarët e bordit kanë zgjedhur 15 propozime projektesh për financim. Më poshtë mund të shihni listën e propozimeve fituese të renditura me rezultatet e marra dhe përshkrimin e shkurtër të secilit projekt.

Ne përgëzojmë të gjithë fituesit dhe presim zbatimin e suksesshëm të ideve të tyre në interes të mirëqënies së komunitetit dhe mbrojtjes së natyrës!

1. Federata e Pyjeve dhe Kullotave Komunale të Bashkisë Shkodër - Përmirësimi i habitateve natyrore dhe infrastructures në mbështetje të turizmit të qëndrueshëm - 74.5
2. Green Center Albania - Turizëm i qëndrueshëm dhe promovim i agro produkteve në zonën e Ana e Malit - 69
3. Albanian Water Sport - Sporti dhe agroturizmi për zhvillimin e qëndrueshëm të eko-sistemit të Bunës - 65.5

4. Zj. Drane Ahi - Përmirësimi i infrastrukturës për uljen e ndotjes në zonën e mbrojtur - 64

5. Federata e Organizatave të Peshkimit të Ujërave të Brendshëm Ndërkufitare Shqiptare - Peshkimi eko-turistik - një alternative e peshkimit ekonomik dhe pro-mjedisit - 61.5

6. Z. Mirash Kalaj - Zhvillimi i turizmit të qëndrueshëm përmes përmirësimit të infrastrukturës - 59

7. Z. Gjeto Malaj - Shfrytëzimi i energjisë diellore për ngrohjen e ujit - 58.5

8. Z. Pashko Qarri - Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve ujore në bujqësi - 52.5

9. Aleanca Alpet Shqiptare - Mbrojtja Dunave dhe Turizmi Krijues "ProDuCT" - 52

10. Z. Zef Guraj - Përdorim i qëndrueshëm i burimeve ujore në bujqësi - 51.5

11. Z. Arben Ujka - Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve ujore - 51.5

12. Z. Anton Marashi - Përdorimi i qëndrueshëm i burimeve ujore - 51.5

13. Z. Leon Kalaj (Jakaj) - Kultivimi i shegës dhe instalimi i sistemit të ujitjes - 51.5

14. Shoqata e Përdoruesve të Burimeve Natyrore, Mjedisore, Kullotave-Pyjeve "Cukali" - Përmirësimi i habitateve natyrore dhe infrastrukturës në dobi të turizmit të qëndrueshëm - 48.5

15. Qendra Aarhus Shkodër - Zhvillimi i eko-turizmit në Baks-Rrjoll, si potencial për komunitetin dhe në dobi të shërbimit- 45

Shoqëria civile bashkë për të mbrojtur ligatinat e mesdheut

Takimi i përfaqësuesve të Shoqërisë Civile nga i gjithë Pellgu i Mesdheut për të mbrojtur ligatinat.

Në datat 18-20 Nëntor 2019, u zhvillua në Tour du Valat (Francë) trajnimi me temë "Ngritja e një Observatori lokal ose kombëtar për ligatinat". Në këtë event, morën pjesë përfaqësues të shoqërisë civile nga shtetet që i përkasin pellgut të Mesdheut (Marok, Algjeri, Tunizi, Libi, Turqi, Liban, Jordani, Shqipëri dhe Mali i Zi). Ky trajnim pasoi atë të zhvilluar në Tiranë në datat 9-11 Tetor, mbi kërcënimet që u kanosen ligatinave.

Në datën 19 Nëntor 2019, u lanua projekti "Menaxhimi i qëndrueshëm i ligatinave në Mesdhe", FFEM, ku [#Shqipëria](#) u bë zyrtarisht partnere në projekt. Projekti financohet nga Agjencia Franceze për Zhvillim (ADF)

dhe mbështetet nga Tour du Valat. [#INCA](#) është përfaqësuese e Shqipërisë në këtë projekt.

Ky projekt synon të risë vëmendjen e autoriteteve përgjegjëse dhe OShC-ve mbi ligatinat para dhe gjatë vendimmarrjeve mbi zhvillimin dhe planifikimin hapësor në Jug dhe Lindje të Mesdheut. Kjo përfshin

ndërtimin e aftësive të shoqërisë civile për të ndërmarrë veprime për të menaxhuar ligatinat dhe rritjen e kapaciteteve për të ndikuar sektorët e zhvillimit që ndikojnë në këto zona, duke përfshirë shënjestrimin e faktorëve përgjegjës për degradimin e këtyre zonave.

Ligatinat mesdhetare përfshijnë ekosisteme me shërbime të shumta të ekosistemeve, të cilat po rrezikojnë të zhduken për shkak të presioneve të forta me të cilat përballen: demografike, ekonomike dhe bujqësore.

Sidoqoftë, ligatinat mund të sigurojnë, në afatgjatë, burime për komunitetin lokal nëse përdoren në mënyrë të qëndrueshme. Ato mund të ruhen me përfshirjen e shoqërisë civile të vendeve partnere (Marok, Algjeri,

Tunizi, Libi, Turqi, Liban, Jordani, Shqipëri dhe Mali i Zi).

Aktivitete të tjera do të zhvillohen në vazhdim dhe lajme të mira pritet të vijnë përsa i përket mbrojtjes së ligatinave në Shqipëri, dhe jo vetëm.

Mbrojtja e Mjedisit dhe Prodhimi i Produkteve Tipike Lokale në Përmet

30 Nxënës të shkollës "1 Maji" në Piskovë të Përmetit janë njohur me temën e efikasitetit të energjisë, monitorimi i cilësisë së ajrit, si dhe kanë vizituar për qëllime studimore inkubatorin në periferi të qytetit.

Si fillim nxënësve ju prezantua çfarë është energjia, burimet e rinovueshme të saj (energji diellore, energji e ujit, energji e erës, energji e biomasës etj) avantazhet dhe disavantazhet e tyre. Pjesa më e madhe e energjisë së ripërtëritshme vjen drejt për

drejt ose tërthorazi nga dielli. *(nga Milieukontakt)*

Energji diellore, mund të përdoret direkt për ngrohje dhe ndriçim të shtëpive, duke përdorur sistemet e paneleve diellore. Kjo formë e teknologjisë ishte e njohur edhe nga nxënësit.

Fëmijët treguan masat që marrin për të kursyer energji në shtëpitë e tyre dhe veprime të thjeshta në përditshmërinë e tyre si: fikja e dritave, mbyllja e derës dhe dritareve në mot të ftohtë, heqja nga prizat

Vijon nga faqe 9

e pajisjeve elektronike, pasi kemi mbaruar punë etj. Nëse një karikues celulari lihet në punë dhe nuk përdoret ai harxhon 1-5 W. E njëjta gjë mund të thuhet për një kompjuter, i cili në gjendje të fikur dhe i lënë në prizë harxhon 21 W.

Gjatë prezantimit të temës mbi energjinë, nga

eksperti i fushës janë treguar shembuj konkret mbi efikasitetin e energjisë; ku përmendim zëvendësimin e llambave inkandeshente me ato Led, zëvendësimi i dritareve me xham tek me ato me dopio xham, zëvendësimi i pajisjeve të vjetra elektroshtëpiake me ato me efikasitet (A+++).

Shumë e rëndësishme për kursimin e energjisë është mbajtja mbyllur e dymëve dhe dritareve kur mjedisi (shkolla, kopshti dhe ambientet e tjera të përbashkëta) është i ngrohtë, ose duke u ngrohur. Gjithashtu përdorimi i kontrolluar i ujit të ngrohtë, si dhe përdorimi i paneleve diellore do të na ndihmojë në: uljen e shpenzimeve financiare të familjeve, duke kursyer energjinë, ofruar kushte të shëndetshme jetese si dhe duke dhënë një kontribut të vyer në ruajtjen e mjedisit.

Tema e dytë e trajtuar me nxënësit ishte prezantimi i pajisjes që realizon matjen e cilësisë së ajrit Aeroqual 500 dhe praktika e përdorimit në terren e pajisjes. Nxënësit tepër të interesuar patën mundësi të kryenin matjet e CO₂ në klasë si dhe të dilnin pranë rrugës kryesore dhe të masnin ndotjen e ajrit. Disa nga parametrat që nxënësit matën ishin: PM_{2.5}, PM₁₀, NO₂, parametra, të cilat janë edhe tregues të ndotjes, e cila shkaktohet kryesisht nga grimcat e pluhurave dhe karburantet e makinave. Kuptohet që zona e Përmetit ka ajër të pastër dhe brenda parametrave të Bashkimit Evropian. Kjo ekperiencë do

t'ju shërbejë nxënësve për të ardhmen, pasi ishte diçka ndryshe për ta; duke mos i parë pajisje të tilla vetëm në libra, por duke pasurmundësi t'i provojnë edhe në terren ato çfarë kanë mësuar në shkollë.

Pas përfundimit të orëve të hapura mësimore u organizua edhe një ekskursion pranë mjediseve të inkubatorit të produkteve tipike në Përmet; me qëllim rritjen e njohurive të brezit të ri mbi përpunimin e produkteve të ndryshme bujqësore. Inkubatori i parë i produkteve tipike shqiptare i hapur në Përmet është një hapësirë e përbashkët për fermerët e zonës, të cilët mund të prodhojnë produkte me metoda tradicionale. Ai shërben për prodhimin e rakisë dhe përpunimin e frutave të zonës së Përmetit. Nxënësit u njohën me mënyrën e funksionimit të tij, i cili ishte me dy linja prodhimi, një për prodhimin e rakive të veçanta të zonës si thana, mani, dëllinja, mare, manaferre, rioni etj dhe linja tjetër për tharje, prerje dhe paketim fruta-perimesh. Pajisjet e çertifikuara të inkubatorit, ndihmojnë fermerët e vegjël të zonës për të realizuar produkte që plotësojnë kushte higjieno-sanitare dhe standartet e tjera të tregut.

Ky aktivitet është realizuar nga Shoqata "Vjosa Eksplorë" në bashkëpunim me Organizatën

"Milieucontact" në kuadër të projektit "Iniciativa për Zhvillimin e Turizmit të Qëndrueshëm në Bashkinë Përmet" i cili është shpallur fitues nga Programi Rajonal mbi Demokracinë Vendore në Ballkanin Perëndimor - "ReLOaD" që mbështetet financiarisht nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP).

Për Bashkinë Përmet, së shpejti një hartë e integruar turistike dhe albumi "Pasaporta e qytetit"

(nga Milieukontakt)

Përmeti edhe pse i njohur për vlerat qytetare, kulturore dhe atraksionet e pasura natyrore, ndjen mungesën e një harte të integruar turistike, e cila të përmbajë një informacion të plotë turistik, si për evidentimin e bukurive dhe vendeve të shumta turistike, ashtu edhe të operatorëve turistik që ofrojnë shërbime në këtë fushë. Harta e integruar turistike do të lehtësonte punën e aktorëve të ndryshëm të fushës së turizimit, por njëkohësisht do të bënte të lehtë dhe komod orientimin dhe qëndrimin e turistëve në këtë rajon.

Duke punuar dhe jetuar çdo ditë në qytetin e Përmetit, çdokush njih dhe vlerëson nevojat e menjëherëshme, të cilat jo gjithmonë kërkojnë kosto të madhe financiare. Mjafton vullneti i mirë dhe vizioni për të ardhmen.

Nxitur nga ky vullnet, ka filluar përgatitja e realizimit të hartës integrale turistike, e cila do të printohet në 500 kopje, si dhe do të shpërndahet tek aktorë të ndryshëm që punojnë në fushën e turizmit. Realizimi i hartës do të ndihmojë në rritjen e cilësisë së shërbimit kundrejt vizitorëve/turistëve vendas e të huaj, duke krijuar një produkt cilësor, që përmbush nevojat dhe kërkesat e tyre. Harta do të realizohet sipas kushteve teknike dhe standardeve të BE-së.

Treva e Përmetit dallohet për një larmishmëri të lartë atraksionesh kulturore, historike, tradicionale dhe të gastronomisë, ndërthurja e të cilave e bën këtë territor mjaft tërheqës për vizitorët dhe turistët. Për të prezantuar denjësisht këto vlera të zonës, si dhe për t'i promovuar ato brenda dhe jashtë

vendit, ka filluar procesi i realizimit të albumit fotografik "Pasaporta e Qytetit Përmet". Realizimi i tij po kryhet nga fotografi i njohur z. Roland Tasho. Albumi do të përmbajë foto për të gjitha veçantitë, karakteristikat dhe vlerat e kësaj treve, të shprehura mjeshtërisht në një material cilësor dhe gjithëpërfshirës.

Me këto produkte përmbushim jo vetëm detyrën qytetare si banues të Përmetit, por njëkohësisht i japim vëmendjen e duhur vlerave të qytetit, e njëkohësisht shtojmë dy materiale të domosdoshme e cilësore në infrastrukturën e zhvillimit të qëndrueshëm të turizmit në këtë trevë.

Ky aktivitet është realizuar nga Shoqata "Vjosa Eksplorë" në bashkëpunim me Organizatën "Milieukontakt" në kuadër të projektit "Iniciativa për Zhvillimin e Turizmit të Qëndrueshëm në Bashkinë Përmet" i cili është shpallur fitues nga Programi Rajonal mbi Demokracinë Vendore në Ballkanin Perëndimor - "ReLOaD" që mbështetet financiarisht nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP).

...PAK HISTORI...

...8 vjet më parë ...

...me VKM nr.898, dt.21.12.2011, ekosistemi natyror-malor i Korab-Koritnikut, me sipërfaqe 55,550.2 ha, të shtrirë në qarkun e Dibrës dhe të Kukësit, shpallet "Park Natyror". Me mbështetje të IPA10, nëpërmjet

projektit SELEA, është hartuar dhe Plani i Menaxhimit, i cili deri më sot nuk ka gjetur zbatim. Me shqetësuese për menaxhimin e parkut është ndërtimi i HEC-ve, veçanërisht mbi lumin e Lumës dhe të Radomirës...

...11 vjet më parë ...

...me VKM nr.1631, dt. **17.12.2008**, ekosistemi natyror-malor i Bredhit të Hotovës-Dangëlli, me sipërfaqe 34,361.1ha, shpallet Park Kombëtar me sipërfaqe të zgjeruar, pasi në të u përfshi dhe territori, kryesisht bredhishtja, me sipërfaqe prej 4200 ha i "Bredhit të Hotovës", i shpallur park kombëtar, me VKM nr. 102,

datë 15.01.1996. Për këtë park kombëtar, me mbështetje të IPA10, nëpërmjet projektit SELEA, është hartuar dhe Plani i Menaxhimit, i cili deri më sot nuk ka gjetur zbatim. Me shqetësuese për menaxhimin e parkut është ndërtimi i HEC-ve, veçanërisht ai mbi lumin e Langaricës, i cili cënon rëndë kanionin dhe ujërat termale të Bënjës...

...17 vjet më parë ...

...me VKM nr.676, dt. **20.12.2002**, shpallen "ZONË E

MBROJTUR" 750 njësi Bio dhe Gjeo Monumente të Natyrës Shqiptare...

...24 vjet më parë ...

...me Urdhër të Ministrisë së Bujqësisë nr.2, dt. **26.12.1995**, territori lagunor, pyjet aluvional dhe pjesë e dunave ranore të Rrushkullit-Rrotull, me sipërfaqe 650 ha, ri shpallet Rezervat Gjuetie, i shpallur për herë të parë në dt. 07.07.1956, me sipërfaqe 1286 ha. Me udhër nr.404, dt. 25.01.1983, sipërfaqja e rezervatit të Rrushkull-Rrotull zvogëlohet në 700 ha, duke hequr sipërfaqen e Rrotullës.

Pas miratimit të ligjit për Zonat e Mbrojtura ky rezervat u njehësuar me statusin, sipas IUCN, "Rezervat Natyror i Menaxhuar". Gjendja është tepër e rënduar, përshkak se ky territor është dhënë për mbarështimin e faunës së egër. Në fakt aty rriten në kushte jo normale edhe kafshë e shpendë që nuk i takojnë këtij rezervati, pra ka humbur funksionet dhe statusin e ZM të Menaxhuar.

...24 vjet më parë ...

Me VKM Nr. 102, datë 15.01.1996 "Për miratimin në parim të strategjisë për zbatimin e projektit për vlerësimin mjedisor nga zbatimi i projektit të pyjeve (aneksi Rrjeti i Zonave të Mbrojtura)", pas studimit ekologjik të pyjeve të virgjër të Shqipërisë, u miratuan:

1. Rezervat Strikt Natyror

1.Lumi i Gashit, me sipërfaqe 3,000.0 ha, qarku Kukës, rrethi Tropojë.

2.Kardhiqi, me sipërfaqe 1,800.0 ha, qarku Gjirokastër, rrethi Gjirokastër.

3.Laguna e Karavastasë, me sipërfaqe 5,000.0 ha, qarku Fier, rrethi Lushnjë, më pas u përfshi në sipërfaqen e zgjeruar të PK "Divjakë-Karavasta".

4.Rrajca, me sipërfaqe 4,700.0 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd, më pas u përfshi në sipërfaqen e PK "Shebenik-Jabllanicë".

2. Park Kombëtar

1.Lugina e Valbonës, me sipërfaqe 8,000.0 ha, qarku Kukës, rrethi Tropojë.

2.Mali i Tomorrit, me sipërfaqe 4,000.0 ha, qarku Berat, rrethi Berat, më pas u përfshi në sipërfaqen e PK "Mali i Tomorrit".

3.Bredhi i Hotovës, me sipërfaqe 1,200.0 ha, qarku Gjirokastër, rrethi Përmet, më pas u përfshi në sipërfaqen e PK "Bredhi i Hotovës-Dangëlli".

4.Qafë Shtama, me sipërfaqe 2,000.0 ha, qarku Durrës, rrethi Krujë.

5.Zall Gjocaj 140 ha

3. Monument Natyre

1.Bredhi i Sotirës, me sipërfaqe 1,740.0 ha, qarku Gjirokastër, rrethi Gjirokastër.

2.Zhej, me sipërfaqe 1,500.0 ha, qarku Gjirokastër, rrethi Gjirokastër.

3.Syri i Kaltër, me sipërfaqe 180.0 ha, qarku Vlorë, rrethi Delvinë.

4.Vlashaj, me sipërfaqe 50.0 ha, qarku Dibër, rrethi Peshkopi.

4. Rezervat Natyror i Menaxhuar

1.Rrëzoma, me sipërfaqe 1,490.0 ha,

Vijon nga faqe 13

qarku Vlorë, rrethi Delvinë.

2. Tej Drini i Bardhë, me sipërfaqe 30.0 ha, qarku Kukës, rrethi Has.

3. Gërmenj-Shelegur, me sipërfaqe 430.0 ha, qarku Korçë, rrethi Kolonjë.

4. Polis, me sipërfaqe 45.0 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd.

5. Stravaj, me sipërfaqe 400.0 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd.

6. Sopot, me sipërfaqe 300.0 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd.

7. Dardhë-Xhyrë, me sipërfaqe 400.0 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd.

8. Qarrishtë, me sipërfaqe 318 ha, qarku Elbasan, rrethi Librazhd.

5. Peizazhi Mbrojtur

1. Nikolicë, me sipërfaqe 510.0 ha, qarku Korçë, rrethi

Devoll.

2. Bizë, me sipërfaqe 1370 ha, qarku Tiranë, rrethi Tiranë, më pas përfshihet në PM "Mali me Gropa-Bizë-Martanesh".

3. Berdheti, me sipërfaqe 670 ha, qarku Tiranë, rrethi Tiranë, më pas përfshihet në PM "Mali me Gropa-Bizë-Martanesh".

6. Zonë e Mbrojtur e Burimeve Natyrore të Menaxhuara

1. Luzni-Bulaç, me sipërfaqe 5,900.0 ha, qarku Dibër, rrethi Peshkopi e Bulqizë.

2. Piska-Shqeri, me sipërfaqe 5,400.0 ha, qarku Korçë, rrethi Kolonjë.

3. Bjeshka e Oroshit, me sipërfaqe 4.745.0 ha, qarku Lezhë, rrethi Mirditë.

4. Guri i Nikës, me sipërfaqe 2,000.0 ha, qarku Korçë, rrethi Pogradec.

Njoftime

5 Dhjetor - Dita Botërore e Tokës (*dheut*)

Dita Ndërkombëtare e Vullnetarizmit

11 Dhjetor - Dita Ndërkombëtare e Maleve

26 Janar - Dita Botërore e Edukimit Mjedisor

27 Janar - Dita e Shërbimit Pyjor Shqiptar

Për të lexuar Ditari Natyrës në vite ... <http://www.inca-al.org/index.php/sq/publikimet/ditari-i-natyrës>

Udhëzime për të kontribuar në Ditarin e Natyrës

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri mirëpret artikuj të ndryshëm të cilët ju dëshironi t'i publikoni në Ditarin e tij elektronik. Artikujt duhet të jenë jo më shumë se 200 - 250 fjalë. Ju lutemi të merrni në konsideratë këtë kërkesë, pasi interesi për të shpërndarë artikuj, lajme apo njoftime të ndryshme përmes Ditarit, mund të jetë i konsiderueshëm dhe ne do të përpiqemi për të siguruar hapësirë për të gjithë ju që dëshironi të kontribuoni. Redaksia ruan të drejtën për të shkurtuar apo modifikuar (jo tjetërsuar) tekstin nëse do të jetë e nevojshme.

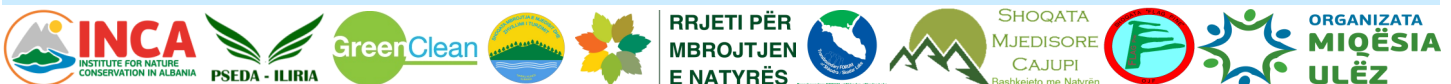
Ju lutemi dërgoni një foto shoqëruese për artikullin tuaj dhe / ose web - link për referencë të mëtejshme.

Faleminderit për marrjen në konsideratë të këtyre udhëzimeve!

Grupimi "Të Shpëtojmë Arinjtë Shqiptarë"

Organizatat Partnerë të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës

Botim i Institutit për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri / INCA

Redaksia: Nihat Dragoti; Ilirjan Qirjazi; Vilma Kadiu; Ergi Petanaj